

Oxford Public International Law

Federal Public Prosecutor v X, Appeal decision, Decision No 2017/2911, ILDC 2890 (BE 2017), 14th September 2017, Belgium; Brussels; Court of Appeal

Date: 14 September 2017

Citation(s): Decision No 2017/2911 (Decision No)

ILDC 2890 (BE 2017) (OUP reference)

Content type: Domestic court decisions

Product: Oxford Reports on International Law [ORIL]

Module: International Law in Domestic Courts [ILDC]

Jurisdiction: Belgium [be]; Brussels; Court of Appeal

Parties: Federal Public Prosecutor (Belgium [be])
X and ors

Additional parties: (Partie Civile) Turkey and ors

Judges/Arbitrators: Diercxsens (President); De Rijck (Judge); van der Eecken (Substitute Judge)

Procedural Stage: Appeal decision

Previous Procedural Stage(s):

Court of First Instance of Brussels, 41st Chamber, Correctional Pre-Trial Chamber, Investigative Cabinet
File No 2009/030, Federal Public Prosecutor File No FD35 98 54/09, 3 November 2016

Subsequent Development(s):

Court of Cassation, Case no P17 1023N, 13 February 2018

Core Issue(s):

Whether the Kurdistan Workers' Party ('PKK') was a terrorist organization or whether it constituted an armed force, as defined in and subject to international humanitarian law.

Whether, when armed forces party to an armed conflict committed acts of terrorism outside the conflict area, such activities were covered within the framework of an armed conflict, or whether they fell within the scope of application of the legislation concerning terrorism.

Whether the inclusion of the PKK in the European Union list of terrorist organizations meant that the PKK or its members qualified as 'terrorist' for the purposes of criminal law when the activities they engaged in constituted the activities of armed forces during an armed conflict within the meaning of international humanitarian law.

Oxford Reports on International Law in Domestic Courts is edited by:

Professor André Nollkaemper, University of Amsterdam and August Reinisch, University of Vienna.

Facts

F1 In 2006, the Belgian Federal Public Prosecutor's Office opened an investigation into the activities of the Kurdistan Workers' Party ('PKK') in Belgium.

F2 40 individuals and two media companies ('suspects') were charged with a number of common offences under the Criminal Code, 8 June 1867 (Belgium) and terrorist offences under Title *Iter* of the Criminal Code. Article 137 of the Criminal Code qualified a number of offences as terrorist offences if they could, 'by their nature or context, severely harm a country or an international organization and are committed intentionally, with the aim to instil severe fear upon a population, or to unlawfully coerce a government or an international organization to perform or refrain from an act, or to severely disrupt or destroy the political, constitutional, economic or social foundations of a country or an international organization'. According to Article 139 of the Criminal Code, a terrorist group was 'any structured association, established over a period of time, of more than two persons, acting in concert with a view to committing terrorist offences'.

F3 All the individuals who faced charges were accused either of having participated in the activities of a terrorist group (Article 140 para 1 of the Criminal Code), or of having led such a group (Article 140 para 2). In addition, a number of those charged were alleged to have recruited young Kurds, including minors, to take part in the conflict with Turkey. Those recruited would first receive general training in Belgium, after which they could be sent to training camps in Iraq in order to prepare them for armed combat. This allegation resulted in charges of abduction and deprivation of liberty (common offences: Articles 428, 429, 434, 436, and 437; terrorist offence: Article 137 para 2, 3° of the Criminal Code). Also, two individuals were charged with having made death threats against a father who had been looking for his recruited son and for threatening the young recruit (common offences: Articles 327 and 328; terrorist offence: Article 137 para 3, 6° of the Criminal Code).

F4 The two media companies stood trial for having abused telecommunication means. They were alleged to have broadcast radio and television programmes providing operational and propagandistic reporting in favour of the armed struggle conducted by the PKK with the aim to cause harm (common offence: Article 145(3)*ter* of the Law concerning Electronic Communication, Belgian Official Gazette of 20 June 2005, 13 June 2005 (Belgium); potential qualification as a terrorist offence: Article 140septies, para 2, 3° of the Criminal Code).

F5 The case revolved around the suspects' argument that they could not be prosecuted for terrorist offences due to Article 141*bis* of the Criminal Code, which provided that Title *Iter* of the Criminal Code, concerning terrorist offences, 'does not apply to the activities of armed forces during an armed conflict as defined in and subject to international humanitarian law'.

F6 According to the Federal Public Prosecutor, Article 141*bis* of the Criminal Code did not apply as there was no armed conflict between Turkey and the PKK, because the military wing of the PKK, the People's Defence Forces ('HPG'), was only primitively and rudimentarily equipped. Moreover, Article 141*bis* could not apply because Belgium did not find itself in a situation of armed conflict. According to the Prosecutor, the PKK was a terrorist group, as evidenced by its inclusion on the European Union ('EU') list of terrorist organizations subject to restrictive measures such as the freezing of financial assets.

F7 The Dutch-speaking Court of First Instance, in Court of First Instance of Brussels, 41st Chamber, Correctional Pre-Trial Chamber, Investigative Cabinet File No 2009/030, Federal Public Prosecutor File No FD 35 98 54/09, 3 November 2016, applied Article 141*bis* of the Criminal Code to exclude any prosecution for terrorist offences, and held that there was insufficient evidence to continue the case based on charges for any of the common crimes mentioned.

Held

H1 The issue was whether the PKK was a terrorist organization or whether it constituted an armed force, as defined in and subject to international humanitarian law ('IHL'). (paragraph 34)

H2 As held by the International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia in *Prosecutor v Tadić*, Decision on the Defence motion for interlocutory appeal on jurisdiction, Case no IT-94-1-AR72; ICL 36 (ICTY 1995); (1996) 35 ILM 32, 2 October 1995, a non-international armed conflict ('NIAC') existed when there was protracted armed violence between a government and one or more armed groups, or between such groups. (paragraph 40)

H3 According to relevant international jurisprudence, a NIAC was identified by the following non-cumulative elements: a certain degree of organization, the existence of a command structure, the number of victims, the gravity of the damage, the use by the protagonists of weapons of war, and displacement of the population. In relation to the intensity of the conflict, hostilities had to reach a certain threshold, there had to be a certain duration, and the intensity of the skirmishes had to be such as to make the laws of war applicable (*Prosecutor v Limaj and ors*, Trial judgment, Case no IT-03-66-T [135], 30 November 2005). These different non-cumulative factors could give an indication of the existence of a NIAC, which was a factual determination. (paragraph 42)

H4 While in the 1990s there were 50,000 PKK fighters, there were now an estimated 3,000 to 5,000 such fighters. The fact that the armed struggle against Turkey had been ongoing since 1984, despite a number of ceasefires, proved that the conflict was protracted. Since 1984, there had been 40,000 deaths; since the end of the ceasefire in late 2015, there had been at least 2,000 deaths, according to the Office of the High Commissioner on Human Rights. Over the years, 3,000 Kurdish villages were destroyed. The Turkish army had executed ground and air offensives and bombardments, and had used fighter planes. The HPG had used weapons like M16 machine guns, different types of explosives, Kalashnikovs, land mines, and rocket launchers. When engaged in military operations, PKK members wore a uniform. All this proved that the PKK's struggle was not a guerrilla insurgency consisting of limited insurrections or isolated and sporadic acts of violence, terrorist attacks, or loose incidents; it involved protracted armed violence that reached a certain intensity. (paragraph 44)

H5 The PKK was a strictly hierarchical organization based on the principle of democratic centralism, with Abdullah Öcalan as a leader. (paragraph 57) The HPG had a complex command structure. The HPG and PKK had adopted regulations, including regulations concerning the conduct of war and respect for IHL, and declared their intention to comply with certain international conventions (amongst which were those prohibiting the use of child soldiers and land mines). (paragraph 61) The HPG had a court system, its statutes were public, and the courts could sanction non-compliance with IHL. (paragraph 62) The PKK conducted peace negotiations with Turkey from 2009 - 2011. (paragraph 63) It had the capacity to recruit new members and to organize training camps. (paragraph 64) Also, the

PKK's financing was very well organized, including the collection of a 'revolutionary tax'. (paragraph 65)

H6 The purpose of the PKK was not to instil fear in a civilian population. It was to found an independent state based on Marxist-Leninist theory and the communist party model. A free population was envisaged. Civilians were not the target of the HPG, though during armed actions there could be civilian casualties. (paragraph 66)

H7 During an armed conflict, terrorist activities could take place within the conflict area. These were war crimes and were punishable according to IHL, not under legislation concerning terrorism. (paragraph 67)

H8 When armed forces party to an armed conflict committed acts of terrorism outside the conflict area, these were not activities of the armed forces within the framework of an armed conflict, and accordingly, they fell within the scope of application of the legislation concerning terrorism. (paragraph 68)

H9 The suspects had not committed terrorist offences, as the purpose of the PKK was to found an independent state, and not to terrorize civilians. (paragraphs 70 and 71)

H10 The inclusion of a group in the EU list of terrorist organizations subject to restrictive measures such as the freezing of financial assets did not mean that the organization or its members had to be qualified as terrorist for the purposes of criminal law when the activities they engaged in constituted the activities of armed forces during an armed conflict within the meaning of IHL. (paragraphs 75 and 83)

H11 Based on the foregoing, the PKK was a party to an armed conflict as defined in and subject to IHL, to which the exclusion ground contained in Article 141*bis* of the Criminal Code applied. (paragraph 104)

H12 The decision of the Dutch-speaking Court of First Instance was confirmed. (paragraph 146)

Date of Report: 24 July 2018

Reporter(s): Thomas Van Poecke

Analysis

A1 While much of this judgment directly followed from Article 141*bis* of the Criminal Code, it was also relevant on the European and international levels. Article 141*bis* was copied from Recital 11 of the Council Framework Decision on combating terrorism, 2002/475/JHA; [2002] OJ L164/3, Council of the European Union, 13 June 2002, which became Recital 37 of the Directive of the European Parliament and of the Council on combating terrorism and replacing Council Framework Decision 2002/475/JHA and amending Council Decision 2005/671/JHA, 2017/541; [2017] OJ L88/6, European Parliament and Council of the European Union, 15 March 2017, and was also contained in Article 26(5) of the Convention on the Prevention of Terrorism (16 May 2005) CETS No 196, entered into force 1 June 2007, while its original version featured in Article 19(2) of the International Convention for the Suppression of Terrorist Bombings (15 December 1997) 2149 UNTS 256, entered into force 23 May 2001. Accordingly, Article 141*bis* was an implementation of European and international law, and its application and interpretation by the Court might inform the

quasi-identical provisions contained in these instruments, from which Article 141*bis* did not substantively differ.

A2 The *ratio legis* underlying Article 141*bis* was well explained by the International Committee of the Red Cross ('International Humanitarian Law and the Challenges of Contemporary Armed Conflicts', ICRC, 31IC/11/5 1 2, 48-51, October 2011 ('ICRC 2011 Report'); 'International Humanitarian Law and the Challenges of Contemporary Armed Conflicts', ICRC, 32IC/15/11, 18-21, October 2015 ('ICRC 2015 Report')). It aimed to keep separate two branches of law that were fundamentally different, namely IHL and criminal law sanctioning terrorist offences. IHL aimed to alleviate the inevitable suffering associated with armed conflict by laying down rules governing the conduct of hostilities and the protection of those who did not (or no longer) participate(d) in hostilities, but it could not make it impossible to achieve the ultimate aim of an armed conflict, namely to prevail over the enemy. IHL is not part of criminal law; it prohibits certain acts (eg the attacking of civilians), but does not prohibit others (eg the attacking of combatants), while acts of terrorism are by definition criminal and illegal. To the extent that the activities of a party to an armed conflict which were not prohibited by IHL were sanctioned as terrorist offences, criminal law removed the (legal) incentive to comply with IHL: if parties to an armed conflict were punished not only for attacking civilians, but also for attacking combatants, they would have no incentive to limit their attacks to combatants.

A3 However, in the case of NIACs, like the conflict between Turkey and the PKK, IHL did not prohibit states from criminalizing the participation in hostilities by members of the non-state armed group. As opposed to combatants in an international armed conflict, those fighting a NIAC did not benefit from the so-called 'combatant privilege', and could be prosecuted not only for acts that violated IHL, but also for acts of participation in hostilities that did not violate IHL. At the same time, states were obliged to grant those having participated in the conflict 'the broadest possible amnesty' for such acts (see Article 6(5) of the Protocol Additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949, and Relating to the Protection of Victims of Non-International Armed Conflicts (8 June 1977) 1125 UNTS 610, entered into force 7 December 1978; J-M Henckaerts and L Doswald-Beck, *Customary International Humanitarian Law-Volume I: Rules* (ICRC/CUP, Cambridge 2005), Rule 159). Considering states' obligations in the context of the fight against terrorism and the additional stigma associated with a terrorist label, criminalizing acts of participation in hostilities that did not violate IHL as terrorist offences might hamper the granting of such amnesty. Moreover, several historical and more recent examples of NIACs that have come to an end, such as the conflict between the Colombian government and the Revolutionary Armed Forces of Colombia ('FARC'), showed that terrorist labels must be 'exchanged for recognition of an armed conflict as a precondition for peace talks' (A Bianchi and Y Naqvi, *International Humanitarian Law and Terrorism* (Hart, Oxford 2011) 163). Prosecuting members of a non-state armed group party to an armed conflict for terrorist offences risked prejudicing potential peace and reconciliation efforts. Accordingly, and to the extent that amnesty was not granted for acts of participation in hostilities that did not violate IHL, it would be preferable if the latter were prosecuted under states' 'common' criminal laws (eg the prohibition of murder). Also, when members of non-state armed groups committed acts that were governed but not prohibited by IHL, prosecuting those acts as terrorist offences was unnecessary, as IHL prohibited most acts that would constitute terrorism in peacetime, notably through the prohibition to target civilians not directly participating in hostilities (ICRC 2011 Report, 49 - 51; ICRC 2015 Report, 18). Moreover, 'domestic and international insistence on war crimes prosecutions in the aftermath of a NIAC would serve to strengthen the awareness of existing (and future) organized armed groups that attacks against civilians and civilian objects will be punished, which could over time enhance the implementation of IHL. However, this can only be achieved if the legal terms used have a defined meaning ('war crimes'), rather than an inherently political content ('terrorism').' (J Pejic, 'Armed

Conflict and Terrorism: There Is a (Big) Difference' in AM Salinas de Frías, KLH Samuel and ND White (eds), *Counter-Terrorism: International Law and Practice* (OUP, Oxford 2012) 198).

A4 Here, the ground for exclusion in Article 141*bis* appeared to have been applied more broadly than its wording allowed. The case did not concern acts that were 'subject to' or 'governed by' IHL, such as the killing of civilians during an armed conflict. Most notably, the Court applied Article 141*bis* to the offence of having participated in/led the activities of a terrorist group, an ancillary terrorist offence that was not governed by IHL, perhaps save for the possibility that any acts covered by that offence could also be covered by an (extensive) application of one or the other mode of liability in connection to a particular war crime that was committed. While the aspect of the *ratio legis* concerning the terrorist label as set out above could justify such a broad application of the exclusion clause, it could also lead to undesired impunity and even a 'backlash' for IHL. To the extent that criminal law sanctioned terrorist offences that were not governed by IHL, IHL's scope of application should not be stretched to let suspects walk free, as (i) certain offences could go unpunished where they were not also covered by an IHL prohibition (sanctioned as a war crime), and (ii) judges could (consequently) become unwilling to apply the exclusion clause at all, which must not become synonymous with impunity.

A5 Lastly, the judgment suffered from a certain circularity. The Court found that the suspects did not commit any terrorist offences, as the PKK could not be said to act with a terrorist purpose. (paragraphs 70 and 71) Accordingly, there was no need for the Court to rely on Article 141*bis*, as no terrorist offences had been committed. It was only when members of a non-state armed group party to an armed conflict would be considered to act with a terrorist purpose under some criminal law definition that the exclusion clause would become relevant. It is once again crucial to appropriately define terrorism and terrorist offences in criminal law, and to appropriately apply these definitions.

A6 The Court of Cassation annulled this judgment, ruling that the Court of Appeal had, inter alia, violated the rights of the defence and the contradictory nature of the proceedings by failing to respond to the Prosecutor's argument that the PKK, as a non-state armed group, was not subject to IHL. At the time of writing, the case was again pending before the Chamber of Indictments of the Court of Appeal of Brussels.

Date of Analysis: 24 July 2018

Analysis by: Thomas Van Poecke

Further analysis

Jan Wouters and Thomas Van Poecke, 'Hof van Beroep te Brussel, Kamer van Inbeschuldigingstelling, 14 september 2017 — Noot: Van strijdkrachten, terroristen en het Belgisch strafrecht' (2017-2018) 81(41) *Rechtskundig Weekblad* 1616

Instruments cited in the full text of this decision:

Geneva Convention for the Amelioration of the Condition of the Wounded and Sick in Armed Forces in the Field (12 August 1949) 75 UNTS 31, entered into force 21 October 1950, Article 3

Geneva Convention for the Amelioration of the Condition of Wounded, Sick and Shipwrecked Members of Armed Forces at Sea (12 August 1949) 75 UNTS 85, entered into force 21 October 1950, Article 3

Geneva Convention Relative to the Treatment of Prisoners of War (12 August 1949) 75 UNTS 135, entered into force 21 October 1950, Article 3

Geneva Convention Relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War (12 August 1949) 75 UNTS 287, entered into force 21 October 1950, Article 3

Protocol Additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949, and Relating to the Protection of Victims of Non-International Armed Conflicts (8 June 1977) 1125 UNTS 610, entered into force 7 December 1978

Council Regulation on specific restrictive measures directed against certain persons and entities with a view to combating terrorism, 2580/2001/EC; [2001] OJ L344/70, Council of the European Union, 27 December 2001

Council Common Position on the application of specific measures to combat terrorism, 2001/931/CFSP; [2001] OJ L344/93, Council of the European Union, 27 December 2001

Council Framework Decision on combating terrorism, 2002/475/JHA; [2002] OJ L164/3, Council of the European Union, 13 June 2002

Rome Statute of the International Criminal Court (17 July 1998) 2187 UNTS 3, entered into force 1 July 2002

Cases cited in the full text of this decision:

International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia

Prosecutor v Tadić, Decision on the Defence motion for interlocutory appeal on jurisdiction, Case no IT-94-1-AR72; ICL 36 (ICTY 1995); (1996) 35 ILM 32, 2 October 1995

Prosecutor v Limaj and ors, Trial judgment, Case no IT-03-66-T, 30 November 2005

European Court of Justice

A and ors v Minister van Buitenlandse Zaken, Judgment, reference for a preliminary ruling, C158/14; ECLI:EU:C:2017:202, 14 March 2017

To access full citation information for this document, see the Oxford Law Citator record

Decision - full text

Paragraph numbers have been added to this decision by OUP

1 Gelet op de stukken van het onderzoek ingesteld: door de onderzoeksrechter[undisclosed] 113/2008 — 121/2008 — 30/2009) in de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel, ten laste van:

1. [undisclosed] geboren te [undisclosed] op 12 maart 1969, keuze van woonplaats doende ten kantore van Meester[undisclosed] niet aanwezig noch vertegenwoordigd,
2. [undisclosed] geboren te[undisclosed] op 5 mei 1948, wonende te[undisclosed], die verschijnt, bijgestaan door Meester[undisclosed] advocaat aan de balie van Brussel,
3. [undisclosed] geboren te [undisclosed] op 1 januari 1961, laatst ingeschreven te [undisclosed] die verschijnt, bijgestaan door Meeste[undisclosed] advocaat aan de balie van Brussel,
4. [undisclosed], geboren te [undisclosed] op 7 september 1967, van [undisclosed] nationaliteit, wonende te[undisclosed] zonder gekende woon- of verblijfplaats in België, vertegenwoordigd door Meester[undisclosed] advocaten aan de balie van Brussel,
5. [undisclosed] geboren te[undisclosed] op 3 november 1984, wonende te [undisclosed], vertegenwoordigd door Meester [undisclosed] advocaten aan de balie van Brussel,
6. [undisclosed], geboren te[undisclosed] op 1 januari 1972, [undisclosed], alias [undisclosed] wonende te[undisclosed] zonder gekende woon- of verblijfplaats in België, vertegenwoordigd door Meester [undisclosed] advocaten aan de balie van Brussel,
7. [undisclosed], geboren te[undisclosed] op 27 augustus 1979, wonende te[undisclosed] niet aanwezig noch vertegenwoordigd,
8. [undisclosed], geboren te [undisclosed] op 6 augustus 1971, keuze van woonplaats doende ten kantore van Meester [undisclosed] vertegenwoordigd door Meester[undisclosed] advocaat aan de balie van Brussel,
9. [undisclosed], geboren te [undisclosed] op 6 mei 1966, wonende te[undisclosed], zonder gekende woon- of verblijfplaats in België, niet aanwezig noch vertegenwoordigd,
10. [undisclosed] geboren te[undisclosed] op 2 oktober 1947, van [undisclosed] nationaliteit, alias [undisclosed], alias [undisclosed] alias [undisclosed] alias [undisclosed], wonende te [undisclosed], zonder gekende woon- of verblijfplaats in België, vertegenwoordigd door Meeste[undisclosed] advocaat aan de balie van Brussel,
11. [undisclosed] geboren te[undisclosed] op 17 juli 1967, wonende te[undisclosed] vertegenwoordigd door Meester [undisclosed] advocaat aan de balie van Brugge,

12. [undisclosed] geboren te [undisclosed] op 15 april 1951, van [undisclosed] nationaliteit, wonende te [undisclosed] zonder gekende woon- of verblijfplaats in België, niet aanwezig noch vertegenwoordigd,
13. [undisclosed] geboren te [undisclosed] op 2 april 1971, wonende te [undisclosed] keuze van woonplaats doende ten kantore van Meester [undisclosed] te [undisclosed] niet aanwezig noch vertegenwoordigd,
14. [undisclosed] geboren te [undisclosed] op 25 juli 1979, keuze van woonplaats doende ten kantore van Meester [undisclosed] vertegenwoordigd door Meester advocaat aan de balie van Brussel,
15. [undisclosed] geboren te [undisclosed] in 1980, wonende te [undisclosed] niet aanwezig noch vertegenwoordigd,
16. [undisclosed] geboren te [undisclosed] op 2 mei 1957, zonder gekende woon- of verblijfplaats in België, niet aanwezig noch vertegenwoordigd,
17. [undisclosed] geboren te [undisclosed] op 25 oktober 1968, wonende te [undisclosed] vertegenwoordigd door Meester [undisclosed] advocaat aan de balie van Antwerpen,
18. [undisclosed] geboren te [undisclosed] op 6 mei 1978, van nationaliteit, laatst wonende te [undisclosed] onder gekende woon- of verblijfplaats in België, vertegenwoordigd door Meester [undisclosed] advocaat aan de balie van Brussel,
19. [undisclosed] geboren te [undisclosed] op 1 januari 1968, laatst wonende te [undisclosed] mbtshalve afgeschreven, niet aanwezig noch vertegenwoordigd,
20. [undisclosed] geboren te [undisclosed] op 1 januari 1974, wonende te [undisclosed] vertegenwoordigd door Meester [undisclosed] Meester [undisclosed] advocaten aan de balie van Brussel,
21. [undisclosed] geboren te [undisclosed] op 24 september 1988, wonende te [undisclosed] die verschijnt bijgestaan door Meester [undisclosed] advocaat aan de balie van Brussel,
22. [undisclosed] geboren te [undisclosed] op 5 maart 1973, wonende te [undisclosed] niet aanwezig noch vertegenwoordigd,
23. [undisclosed] geboren te [undisclosed] op 3 september 1971, wonende te [undisclosed] vertegenwoordigd door Meester [undisclosed] advocaat aan de balie van Brussel,
24. [undisclosed] geboren te [undisclosed] op 1 februari 1965, wonende te [undisclosed] niet aanwezig noch vertegenwoordigd,
25. [undisclosed] geboren te [undisclosed] op 20 juli 1970, van [undisclosed] nationaliteit, wonende te [undisclosed] niet aanwezig noch vertegenwoordigd,
26. [undisclosed] geboren te [undisclosed] op 25 juni 1980, van [undisclosed] nationaliteit, laatst ingeschreven te [undisclosed] ambtshalve geschrapt, zonder gekende woon- of verblijfplaats in België, niet aanwezig noch vertegenwoordigd,

27. [undisclosed] geboren te [undisclosed] op 1 januari 1964, wonende te [undisclosed] vertegenwoordigd door Meester [undisclosed]dvocaat aan de balie van Brussel,
28. [undisclosed] geboren te [undisclosed] op 25 augustus 1967, keuze van woonplaats doende ten kantore van Meester [undisclosed] vertegenwoordigd door Meestee [undisclosed]dvocaat aan de balie van Brussel,
29. [undisclosed] geboren te [undisclosed] op 10 oktober 1967, wonende te [undisclosed] zonder gekende woon- of verblijfplaats in België, niet aanwezig noch vertegenwoordigd,
30. [undisclosed] et maatschappelijke zetel te [undisclosed] ondernemingsnummer [undisclosed] ertegenwoordigd door Meester [undisclosed]dvocaat aan de balie van Gent,
31. [undisclosed] geboren te [undisclosed] op 5 mei 1969, van de [undisclosed] nationaliteit, wonende te [undisclosed] ertegenwoordigd door Meeste [undisclosed]advocaat aan de balie van Dendermonde,
32. [undisclosed], met maatschappelijke zetel te [undisclosed] ondernemingsnummer [undisclosed] vertegenwoordigd door Meester [undisclosed] advocaat aan de balie van Brussel,
33. [undisclosed] geboren te [undisclosed] op 3 augustus 1968, laatst ingeschreven te [undisclosed], zonder gekende woon- of verblijfplaats in België, niet aanwezig noch vertegenwoordigd,
34. [undisclosed] geboren te [undisclosed] op 7 juni 1972, wonende te [undisclosed] vertegenwoordigd door Meester [undisclosed] advocaat aan de balie van Dendermonde,
35. [undisclosed] geboren te [undisclosed] op 10 juni 1985, wonende te [undisclosed], niet aanwezig noch vertegenwoordigd,
36. [undisclosed] geboren te [undisclosed] op 1 januari 1979, wonende te [undisclosed] niet aanwezig noch vertegenwoordigd,
37. [undisclosed] geboren te [undisclosed] op 1 juli 1963, wonende te [undisclosed] vertegenwoordigd door Meester [undisclosed] advocaat aan de balie van Brussel,
38. [undisclosed] geboren te [undisclosed] op 4 februari 1977, van [undisclosed] nationaliteit, zonder gekende woon- of verblijfplaats in België, niet aanwezig noch vertegenwoordigd,
39. [undisclosed] geboren te [undisclosed] n 1974, van [undisclosed] nationaliteit, zonder gekende woon- of verblijfplaats in België, niet aanwezig noch vertegenwoordigd,
40. [undisclosed] geboren te [undisclosed] op 25 maart 1965, wonende te [undisclosed] iet aanwezig noch vertegenwoordigd,

41. [undisclosed]geboren te[undisclosed]in 1960, van[undisclosed] nationaliteit, wonende te[undisclosed]iet aanwezig noch vertegenwoordigd,
42. [undisclosed] geboren te [undisclosed] op 6 mei 1978, van [undisclosed] nationaliteit, zonder gekende woon- of verblijfplaats in België, vertegenwoordigd door Meester[undisclosed]dvocaat aan de balie van Brussel,
43. X....;

inverdenkinggestelden,

en inzake van:

- 1) DE TURKSE STAAT**, vertegenwoordigd door de Minister van Buitenlandse zaken van Turkije', vertegenwoordigd door Murat N. Ersavci, ambassadeur van de Republiek Turkije, met kantoren te 1000 Brussel, Montoyerstraat 4, vertegenwoordigd door Meester D. Dewandeleer, advocaat aan de balie van Brussel, en Meester Vercaemst Renaud loco Meester Verstraeten Raphael, advocaten aan de balie van Leuven;
- 2)** [undisclosed] geboren te[undisclosed] op 1 januari 1974, van[undisclosed]nationaliteit, wonende te[undisclosed] vertegenwoordigd door Meester W. Luyckx, advocaat aan de balie Limburg;

Burgerlijke partijen,

2 Gelet op:

- het proces-verbaal van burgerlijke partijstelling van 8 juni 2011, voor en in naam van DE TURKSE STAAT, vertegenwoordigd door de Minister van Buitenlandse zaken van Turkije, vertegenwoordigd door Murat N. Ersavci, ambassadeur van de Republiek Turkije, burgerlijke partij sub 1, voormeld.
- het proces-verbaal van burgerlijke partijstelling van 24 januari 2013, voor en in naam van[undisclosed]geboren te [undisclosed] op 1 januari 1974, van[undisclosed]nationaliteit, burgerlijke partij sub 2, voormeld.
- de beschikking van de raadkamer van de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel van 3 november 2016 die beslist:
 - de dossiers FD35.98.634/06, FD35.98.502/07 en FD35.98.54/09 te voegen;
 - de eerste tot en met de tweeënveertigste inverdenkinggestelden buiten vervolging te stellen;
 - de onderzoeksrechter te ontslaan van het verrichten van verdere onderzoeksdaden naar andere, vooralsnog onbekend gebleven daders, in de eindvordering geïdentificeerd als "X";
 - de kosten van de rechtspleging, begroot op 381.930,00 EUR ten laste van de Staat te leggen.

- het hoger beroep ingesteld door Meester R. Vercaemst loco Meester D. Dewandeleer, advocaat, voor en in naam van De Turkse Staat, burgerlijke partij, op 15 november 2016 tegen voormelde beschikking van de raadkamer.
- het hoger beroep ingesteld door Meester T. Proost loco Meester W. Luyckx, advocaat, voor en in naam van[undisclosed] burgerlijke partij, op 17 november 2016 tegen voormelde beschikking van de raadkamer.
- het hoger beroep ingesteld door de heer J. Kerkhofs, federale magistraat, op 8 november 2016 tegen voormelde beschikking van de raadkamer.

3 Gezien de verzendingsbewijzen van de oproeping per aangetekende brief van 9 december 2016 aan de tweede tot de zevende, negende tot dertiende, vijftiende, zeventiende tot zevenentwintigste, negenentwintigste tot zevenendertigste, veertigste en éénenveertigste inverdenkinggestelden en aan de burgerlijke partijen, en per faxbericht van 12 december 2016 aan de eerste, achtste, dertiende, veertiende en achtentwintigste inverdenkinggestelden op hun gekozen woonplaats, aan de derde, vierde, zesde, achtste, negende, tiende, twaalfde, veertiende, zestiende, achttiende, zesentwintigste, achtentwintigste, negenentwintigste, drieëndertigste, achtendertigste, negenendertigste en tweeënveertigste inverdenkinggestelden, via de heer procureur des Konings te Brussel, Portalis-Quatre Brasstraat te 1000 Brussel, en aan de respectievelijke raadslieden van de partijen, om te verschijnen op de zitting van de kamer van inbeschuldigingstelling van dit hof van 24 januari 2017.

4 Gelet op het proces-verbaal van de zitting van 24 januari 2017 waarb? een conclusiekalender werd vastgelegd en de zaak in voortzetting werd gesteld naar de zitting van 9 mei 2017.

5 Daar de tweede en de derde inverdenkinggestelden verklaren de Nederlandse taal niet machtig te zijn, stelt de Voorzitter aan, als tolk (Koerdisch/Nederlands), de heer OMAR Zibar, Gefusilleerdenstraat 3 te 9300 AALST, die de volgende eed aflegt : « *Ik zweer dat ik trouw het gezegde zal vertalen, dat moet worden overgebracht aan degenen die een verschillende taal spreken* » .

6 Om 10.45u verlaat de heer OMAR Zibar de zitting, vanaf 10.45 u stelt de Voorzitter aan als tolk (Koerdisch/Nederlands), de heer FERHO Derwich, Keizelstraat 19 te 3078 MEERBEEK, die de volgende eed aflegt : « *Ik zweer dat ik trouw het gezegde zal vertalen, dat moet worden overgebracht aan degenen die een verschillende taal spreken* » .

7 Gehoord op de zitting van **9 mei 2017:**

8 In de voormiddag :

- de heer J. Kerkhofs, federaal magistraat, in zijn verslag en vorderingen.
- Meester D. Dewandeleer, advocaat aan de balie van Brussel en Meester Vercaemst Renaud (Leuven) loco Meester Verstraeten Raphael (Leuven), in hun middelen van verdediging namens DE TURKSE STAAT, burgerlijke partij. Zij leggen een conclusie neer.
- Meester Vercaemst Renaud (Leuven) loco Meester W. Luyckx, advocaat aan de balie Limburg, in zijn middelen van verdediging namens [undisclosed]burgerlijke partij.

— Meester J. Callewaert (Brussel) loco Meester Benkhelifa, advocaat aan de balie van Brussel, in haar middelen van verdediging namens [undisclosed] 5de inverdenkinggestelde.

— Meester J. Callewaert, advocaat aan de balie van Brussel, in haar middelen van verdediging namens [undisclosed] 2de, 3de, 6de, 8ste, 10de, 14de, 18de, 23ste en 28ste inverdenkinggestelden. Zij legt een conclusie neer.

— Meester P. Jacobs, advocaat aan de balie van Dendermonde, in zijn middelen van verdediging namens de eenendertigste [undisclosed] en vierendertigste [undisclosed] inverdenkinggestelden. Hij legt een conclusie neer.

9 De zitting wordt om 12.45 uur geschorst en om 13.45 uur hernomen.

10 Gehoord op de zitting van **9 mei 2017**:

11 in de namiddag:

— Meester L. Walley, advocaat aan de balie van Brussel, in zijn middelen van verdediging namens de tweeëndertigste inverdenkinggestelde [undisclosed]

— Meester J. Fermon, advocaat aan de balie van Brussel, in zijn middelen van verdediging namens [undisclosed] 4de inverdenkinggestelde. Hij legt een stukkenbundel neer ter zitting.

— Meester P. Bekaert, advocaat aan de balie van Brugge, in zijn middelen van verdediging namens de elfde inverdenkinggestelde [undisclosed] Hij legt een stukkenbundel neer ter zitting.

— Meester S. De Meulenaer, advocaat aan de balie van Gent, in zijn middelen van verdediging namens de dertigste inverdenkinggestelde [undisclosed]

— Meester R. Jespers, advocaat aan de balie van Antwerpen, in zijn middelen van verdediging namens de zeventiende inverdenkinggestelde [undisclosed] Hij legt een conclusie neer.

— Meester V. Kruijnen, advocaat aan de balie van Brussel, in haar middelen van verdediging namens de eenentwintigste inverdenkinggestelde [undisclosed]

12 De zaak wordt in voortzetting gesteld naar de zitting van 26 juni 2017 — 14u.

13 Daar de tweede [undisclosed] en de derde [undisclosed] inverdenkinggestelden Verkiaren de Nederlandse taal niet machtig te zijn, stelt de Voorzitter aan, als tolk (Koerdisch/Nederlands), de heer FERHO Derwich, Kiezelstraat 19 te 3078 Kortenberg die de volgende eed aflegt : *« Ik zweer dat ik trouw het gezegde zal vertalen, dat moet worden overgebracht aan degenen die een verschillende taal spreken »*.

14 Gehoord op de zitting van **26 juni 2017**:

— de heer J. Kerkhofs, federaal magistraat, in zijn verslag en zijn mondelinge vorderingen, zijn schriftelijke vorderingen van 2 juni 2017 verder uitwerkend.

- Meester C. Kevrin loco Meester D. Dewandeleer, advocaten aan de balie van Leuven, in haar middelen namens DE TURKSE STAAT, burgerlijke partij. Zij verwijst naar de conclusies neergelegd ter zitting van 9 mei 2017;
- Meester L. Walley, advocaat aan de balie van Brussel, in zijn middelen van verdediging namens [undisclosed] Hij verwijst naar de conclusies neergelegd ter griffie van het hof van beroep te Brussel op 23 juni 2017; De zitting wordt geschorst om 15.39 u. en wordt hernomen om 15.55u.
- Meester P. Jacobs, advocaat aan de balie van Dendermonde, in zijn middelen van verdediging namens de 31ste [undisclosed] en 34ste [undisclosed] in verdenking gestelden. Hij verwijst naar de conclusies neergelegd ter zitting van 9 mei 2017 en op de griffie van het hof van beroep te Brussel op 23 juni 2017. Hij legt een stukkenbundel neer.
- Meester S. De Meulenaer, advocaat aan de balie van Gent, in zijn middelen van verdediging namens de 30ste in verdenking gestelde [undisclosed] Hij legt conclusies en een dossier neer;
- Meester J. Fermon, advocaat aan de balie van Brussel, in zijn middelen van verdediging namens de 4de in verdenking gestelde [undisclosed]
- Meester P. Bekaert, advocaat aan de balie van Brugge, in zijn middelen van verdediging namens de 11de in verdenking gestelde [undisclosed] Hij legt conclusies en een dossier neer.
- Meester R. Jespers, advocaat aan de balie van Antwerpen, in zijn middelen van verdediging namens de 17de in verdenking gestelde [undisclosed] Hij legt conclusies neer;
- Meester V. Kruijnen, advocaat aan de balie van Brussel, in haar middelen van verdediging namens de 21ste in verdenking gestelde [undisclosed] die zij bijstaat;
- De heer [undisclosed] als laatste het woord krijgt.

15 De zaak wordt in voortzetting gesteld naar de zitting van 27 juni 2017 — 9u.

16 Daar de tweede [undisclosed] en de derde [undisclosed] in verdenking gestelden verklaren de Nederlandse taal niet machtig te zijn, stelt de Voorzitter aan, als tolk (Koerdisch/ Nederlands), de heer FERHO Derwich, Kiezelstraat 19 te 3078 Kortenberg die de volgende eed aflegt : « *Ik zweer dat ik trouw het gezegde zal vertalen, dat moet worden overgebracht aan degenen die een verschillende taal spreken* ».

17 Gehoord op de zitting van 27 juni 2017:

- de heer J. Kerkhofs, federaal magistraat, in zijn verslag. Hij legt een stuk neer.
- Meester M. Doutrepont, advocaat aan de balie van Brussel, in haar middelen van verdediging namens de 37ste in verdenking gestelde [undisclosed]
- Meester J. Fermon, advocaat aan de balie van Brussel, in zijn middelen van verdediging namens de 4de in verdenking gestelde [undisclosed]. Hij verwijst naar de conclusies neergelegd ter griffie van het hof van beroep te Brussel op 23 juni 2017.

18 De zitting wordt geschorst om 11.04 u. en wordt hernomen om 11.25u.

- de heer J. Kerkhofs, federaal magistraat, in zijn verslag. Hij legt twee stukken neer.
- Meester J. Fermon, advocaat aan de balie van Brussel, in zijn middelen van verdediging namens de 4de in verdenking gestelde[undisclosed]
- Meester M. Van Den Broeck, advocaat aan de balie van Brussel, in haar middelen van verdediging namens de 27ste [undisclosed] in verdenking gestelde. Zij verwijst naar de conclusies neergelegd ter griffie van het hof van beroep te Brussel op 23 juni 2017.
- Meester M. Van Den Broeck loco Meester S. Benkhelifa, advocaten aan de balie van Brussel, in haar middelen van verdediging namens 20ste in verdenking gestelde [undisclosed] Zij verwijst naar de conclusies neergelegd ter griffie van het hof van beroep te Brussel op 23 juni 2017 en legt een dossier neer;
- Meester J. Callewaert, advocaat aan de balie van Brussel, in haar middelen van verdediging namens de 2de[undisclosed] 3de[undisclosed], 8ste[undisclosed] 10de [undisclosed] 14de[undisclosed] 18de en 42ste[undisclosed] 23ste[undisclosed] in verdenking gestelden. Zij verwijst naar de conclusies neergelegd ter griffie van het hof van beroep te Brussel op 23 juni 2017.
- De here[undisclosed] en [undisclosed] die als laatsten het woord krijgen.
- De hee[undisclosed]gt een dossier neer.

19 De hogere beroepen van de burgerlijke partijen en van de federale procureur, regelmatig naar vorm en termijn, zijn ontvankelijk.

20 De raadkamer heeft de dossiers FD.35.98.54/09, FD.35.98.634/06 en FD.35.98.502/07 terecht gevoegd.

21 Volgens het openbaar ministerie zou de eerste rechter de bewijskracht van de processen-verbaal van het strafdossier miskend hebben omdat hij zich exclusief zou gesteund hebben op de elementen aangereikt door de verdediging ter terechtzitting en in conclusies.

22 De eerste rechter is op grond van de feitelijke elementen waarover hij beschikte, die zich zowel in het strafdossier als in de conclusies en stukken neergelegd door de partijen bevinden, tot het besluit gekomen dat er tijdens de incriminatieperiode in Turkije een gewapend conflict in de zin van het internationaal humanitair recht tussen de PKK en de Turkse Staat heerste.

23 Er wordt niet aangetoond dat hij bij zijn beoordeling geen rekening heeft gehouden met de elementen die zich in het strafdossier bevinden en met deze die het openbaar ministerie heeft aangereikt en dat hij bijgevolg de bewijskracht van de processen-verbaal en de akten van het strafdossier zou hebben miskend.

24 Ook is het openbaar ministerie van oordeel dat het recht op tegenspraak zou geschonden geweest zijn zodat de bestreden beschikking nietig zou moeten worden verklaard omdat de eerste rechter zijn beslissing zou hebben gegrond op feiten die als dusdanig aan het debat niet zouden zijn ontleend.

25 Dit wordt echter niet bewezen. De wapenstilstand werd wel degelijk aangehaald in conclusie van een aantal inverdenkinggestelden en de door de eerste rechter gestelde bewering dat de PKK zich in maart 2013 buiten de Turkse grenzen heeft teruggetrokken werd wel degelijk opgenomen in het strafdossier (Karton 128, stuk 258, stuk 2, SVVE Kongra-Gel (PKK°) jaarlijkse fondsenwerving of "Kampanya", brief van de Veiligheid van de Staat van 8 september 2014, voetnoot).

26 Bovendien wordt het debat in het kader van de beroepsprocedure in zijn geheel tegensprekelijk hernomen.

27 Het onderzoek is volledig daar alle onderzoekshandelingen dienstig voor de waarheidsvinding werden uitgevoerd.

Met betrekking tot de toepassing van artikel 141 bis van het strafwetboek.

28 De inverdenkinggestelden worden vervolgd voor deelname aan de activiteiten van een terroristische groep.

29 Een aantal inverdenkinggestelden werpen een uitsluitingsgrond op met betrekking tot de toepassing van de nationale wetgeving inzake terroristische misdrijven, voorzien in artikel 141bis van het strafwetboek. Zij voeren aan dat het conflict tussen de PKK, de organisatie die door het openbaar ministerie en de burgerlijke partijen als een terroristische groep wordt beschouwd, en de Turkse Staat tijdens de incriminatieperiode onder de toepassingsvoorwaarden van die bepaling viel, zodat de artikelen 137 tot en met 141 van het strafwetboek niet van toepassing zijn.

30 Volgens het openbaar ministerie behoort de beoordeling van de toepasselijkheid van deze uitsluitingsgrond toe aan de bodemrechter.

31 Artikel 128, eerste lid, Wetboek van Strafvordering verplicht het onderzoeksgerecht, wanneer de inverdenkinggestelde bij conclusie aanvoert dat het hem verweten feit, al stond het vast, geen strafbaar feit uitmaakt, die conclusie te beantwoorden en daarbij concreet te onderzoeken of dat feit strafbaar is (Cass.9 april 2013, P.12.1208.N; Cass.19 mei 2015, P.14.1797, www.cass.be).

32 Het hof moet bijgevolg nagaan of de door de partijen ingeroepen uitsluitingsgrond al dan niet voorhanden is.

33 Artikel 141bis van het strafwetboek bepaalt:

"Deze titel (dit is titel iter, hoofdstuk III, boek II van het strafwetboek) is niet van toepassing op handelingen van str?dkrachten t?dens een gewapend conflict als gedefinieerd in en onderworpen aan het internationaal humanitair recht, noch op de handelingen van de str?dkrachten van een Staat in het kader van de uitoefening van hun officiële taken, voorzover die handelingen onderworpen zijn aan andere bepalingen van internationaal recht."

34 De vraag die zich stelt is of de PKK een terroristische organisatie is dan wel een strijdkracht bij een gewapend conflict, als gedefinieerd in en onderworpen aan het internationaal humanitair recht.

35 In geval van niet-internationaal gewapend conflict is het gemeenschappelijk artikel 3 van de Conventies van Genève van 1949 evenals het tweede aanvullend protocol bij de Conventies van Genève van 8 juni 1977 van toepassing.

36 Het gemeenschappelijk artikel 3 van de conventies van Genève bevat geen definitie van een gewapend conflict. Het bepaalt enkel de verplichtingen van de part?en in geval van een gewapend conflict dat geen internationaal karakter heeft, op het grondgebied van één van de Hoge Verdragsluitende Partijen.

37 Het tweede aanvullend protocol bij de Conventies van Genève werd niet geratificeerd door Turkije zodat het niet van toepassing is op het conflict tussen de Turkse Staten de PKK.

38 Artikel 8 §2 2, fvan het Statuut van het Internationaal Strafhof verwijst naar niet-internationale gewapende conflicten. Het geldt voor gewapende conflicten die plaatsvinden op het grondgebied van een Staat in het geval van een langdurig gewapend conflict tussen de-officiële autoriteiten en georganiseerde gewapende groepen of tussen deze groepen onderling. Het geldt niet voor gevallen van interne onlusten en spanningen zoals oproer, geïsoleerde en sporadische gewelddadigheden of soortgelijke handelingen.

39 Turkije heeft het Statuut van het Internationaal Strafhof niet geratificeerd maar dit Statuut legt de huidige stand van het internationaal gewoonterecht vast en artikel 136quater van het strafwetboek is ook toepasselijk op schendingen van het internationaal humanitair gewoonterecht.

40 In de zaak-*Tadic* van het Joegoslavië-tribunaal stelde het tribunaal dat er sprake is van een internationaal gewapend conflict wanneer er gewapend geweld plaatsvindt tussen staten. Er vindt een niet-internationaal gewapend conflict plaats bij langdurig gewapend geweld tussen een overheid en een of meer gewapende groeperingen, of tussen groeperingen onderling (ICTY, *The Prosecutor v. Dusko Tadic*, IT-94-1-A, 2 oktober 1995).

41 Volgens het Hof van Cassatie is er een gewapend conflict in de zin van het internationaal humanitair recht wanneer er sprake is van gewapend geweld tussen staten of aanhoudend gewapend geweld tussen overheidsinstanties en georganiseerde gewapende groepen of tussen dergelijke groepen onderling binnen een staat. Of er sprake is van aanhoudend gewapend geweld waarbij georganiseerde gewapende groepen zijn betrokken, wordt in hoofdzaak beoordeeld aan de hand van de intensiteit van het conflict en de mate van organisatie van de betrokken partijen. Andere door de internationale rechtspraak aangehaalde criteria zijn slechts indicatieve criteria die kunnen worden gebruikt voor de invulling van de vereisten van de intensiteit van het conflict en de organisatie van de betrokken partijen. De rechter oordeelt onaantastbaar in feite of bepaalde gedragingen als handelingen van strijdkrachten tijdens een gewapend conflict in de hier bedoelde zin moeten worden beschouwd.

(Cass. ARP.2016.0244.N, 24 mei 2016, www.cass.be).

42 Volgens de internationale rechtspraak wordt een gewapend conflict geïdentificeerd in functie van de volgende niet-cumulatieve elementen: een zekere graad van organisatie, het bestaan van een commandostructuur, het aantal slachtoffers, de ernst van de beschadigingen, het gebruik door de protagonisten van oorlogswapens en de verplaatsing van de bevolking die dit alles tot gevolg heeft. In verband met de intensiteit van het conflict moeten de vijandel?kheden een bepaalde drempel hebben overschreden, er moet een zekere duur zijn en de intensiteit van de schermutselingen moet dusdanig zijn dat het oorlogsrecht van toepassing wordt (TPIY, *Limaj*, IT-03-66-T, 30 nov.2005, §§ 135 en volg.).

Deze verschillende nietcumulatieve factoren kunnen een aanwijzing geven voor het bestaan van een gewapend conflict.

43 Of er sprake is van een gewapend conflict, moet dus duidelijk worden door een feitelijke vaststelling van de omstandigheden ter plaatse.

44 Volgens het openbaar ministerie telde de PKK op het hoogtepunt in de jaren '90 mogelijk 50.000 strijders. Hoeveel dat er nu zijn, is onbekend. Schattingen variëren tussen 3000 en 5000. De meeste PKK-strijders verblijven in Noord-Irak, vanwaar zij aanvallen uitvoeren op doelen in Turkije (Zie: https://www.europaanu.nl/id/vivol7136by3/nieuws/de_pkk_een_overzicht?ctx=vigamghvbapk&tab=0). Volgens het openbaar ministerie vertegenwoordigt de militante PKK-guerrilla aldus geschat nauwelijks 0,03 % van de Turks-Koerdische populatie in Turkije en nauwelijks 0,01 % van de globale Koerdische bevolking in de regio die Koerdistan wordt genoemd. De PKK is volgens de federale procureur mitsdien niet te bestempelen als representatief voor de Koerdische kwestie of de legitieme vertegenwoordiging van een volk dat in conflict zou zijn met een staat en is niet in staat om met een georganiseerde strijdmacht een bepaald gebied te bezetten of om op militair georganiseerde wijze troepen in te zetten tegen hun uitgeroepen vijand Turkije. De acties van de PKK worden voornamelijk getypeerd door sporadische clandestiene verrassingsaanvallen/aanslagen op geïsoleerde doelwitten. Er is geen sprake van een aanhoudend militair offensief en de gebruikte technieken zijn voornamelijk guerrilla-technieken.

45 Uit de elementen van het strafdossier en uit de door de partijen aan het hof voorgelegde stukken en verwijzingen naar publicaties op internet blijkt dat de gewapende strijd tegen de Turkse Staat in 1984 is gestart. Deze strijd, die voornamelijk gericht was tegen de Turkse militairen en politieagenten, werd voornamelijk gestreden in de regio Zuid-Oost Turkije, zijnde de voornaamste woonplaats van de etnische Koerden in Turkije (zie PV. Nr. BR.35.F1.008361/2007). Het conflict in Turkije tussen de PKK en de Turkse overheid bestaat nog altijd, ondanks een aantal periodes van staakt-het-vuur tijdens de incriminatieperiode. Hieruit blijkt het langdurig karakter van het conflict.

46 Volgens de gegevens verstrekt in de conclusie van de inverdenkinggestelden blijkt dat het overgrote deel van de schattingen over 40.000 doden spreekt door het gewapend conflict tussen Turkije en de PKK sinds 1984 (https://www.europaanu.nl/id/vivol7136by3/nieuws/de_pkk_een_overzicht?ctx=vigamghvbagk&tab=0).

47 Sinds het einde van het staakt-het-vuur eind 2015 zijn minstens 2000 doden gevallen volgens het OHCHR (Office of United Nations High Commissioner for Human Rights). Over de jaren heen is er in totaal sprake van vernietiging van meer dan 3000 Koerdische dorpen. (zie http://www.ohchr.org/Documents/Countries/TR/OHCHR_SouthEast_Turkey_Report_10March2017.pdf).

48 De inverdenkinggestelden verwijzen naar de ettelijke militaire offensieven ingesteld door het Turkse leger en de verschillende onderdelen van de Turkse gewapende krachten tegen de PKK en de HPG, de gewapende vleugel van de PKK. Hierbij werden steeds zeer zware wapens en artillerie gebruikt.

49 Het openbaar ministerie stelt dat het strafdossier aantoont dat de uitrusting van de HPG eerder primitief en rudimentair is.

50 Er moet echter rekening worden gehouden met de wapens gebruikt door de beide protagonisten. Uit de door de inverdenkinggestelden aangehaalde opzoeken op internet (pagina 27-van hun conclusie neergelegd op 4 april 2017) blijkt dat het Turkse leger grond- en luchtoffensieven heeft uitgevoerd, bombardementen, gebruik van gevechtsvliegtuigen. Ten titel van voorbeeld kan verwezen worden naar de grootschalige operatie waarmee het Turkse leger gestart is in september 2015 met als doelstelling het verjagen van de militanten van de PKK (zie <http://www.rfi.fr/europe/20151220-vaste-offensive-armee-turque-contre-militants-pkk>). CNN bericht op 16 december 2007 over een Turkse luchtaanval op PKK stellingen in het Qandil gebergte waarbij gebruik gemaakt wordt van lange afstands-raketten. (<http://edition.cnn.com/2007/WORLD/europe/12/16/turkey.kurs/>)

51 Ook wordt door de inverdenkinggestelden verwezen naar aanvallen door de HPG op gepantserde voertuigen en tanks van het Turkse leger.

52 De HPG gebruikt Amerikaanse wapens die vanuit Irak Turkije binnengesmokkeld worden, zoals M-16 machinegeweren, verschillende explosieven zoals A-4 explosieven, TNT, ammoniumnitraat, Kalasjnikovs, landmijnen, raketwerpers (zie <https://kennisbankterrorisme.nctv.nl/organisatie/partiya-karkeren-kurdistan-pkk>, geciteerd door het openbaar ministerie).

53 Het openbaar ministerie verw?t aan bepaalde inverdenkinggestelden deelgenomen te hebben aan de gewapende strijd zoals, ten titel van voorbeeld, [undisclosed] die zou te zien zijn op foto's in militaire kledij, [undisclosed] die te zien is op foto's in gevechtskledij met oorlogswapens (Karton 56, onderkaft 84, stuk 5).

54 De uniformdracht bij de uitvoering van militaire acties blijkt aldus voldoende uit deze stukken.

55 Uit het voorgaande blijkt dat de strijd van de PKK geen guerrilla is van sporadische aanvallen en dat het conflict niet bestaat uit beperkte opstanden of geïsoleerde en sporadische gewelddadigheden, terreuraanslagen of losse incidenten doch een langdurig gewapend geweld is met een zekere intensiteit.

56 Een ander criterium om te kunnen spreken van een str?dkracht of gewapend conflict is dat het moet gaan om een groep met een zekere organisatie die in staat moet zijn om een militaire confrontatie te plannen en uit te voeren over een lange periode. Het openbaar ministerie betwist dat dit criterium voorhanden zou zijn.

57 Uit de stukken, documenten en publicaties waarnaar verwezen wordt in de conclusies van de inverdenkinggestelden blijkt dat de PKK een strikt hiërarchische organisatie is volgens het principe van het democratisch centralisme met Abdullah Öcalan als leider (<https://kennisbankterrorisme.nctv.nl/organisatie/partiya-karkeren-kurdistan-gkk>).

58 De HPG, de gewapende vleugel van de PKK, beschikt over een complexe commandostructuur. De conferentie van de HPG (HPG Konferansi) vergadert elke twee jaar. Ze verenigt de leden van de Raad en verkozen afgevaardigden uit de lokale eenheden. De conferentie verkiest de Raad (HPG Meclisi) samengesteld uit 41 leden. De Raad verkiest op zijn beurt de commandoraad van 13 leden (Komuta Konseyi). De Commandoraad verkiest met een 2/3 meerderheid de Opperbevelhebber van de HPG.

59 Het dagelijkse operationele commando wordt uitgeoefend door een Generale Staf (Anakarargah Komutanligi) onder leiding van de Opperbevelhebber. Murat Karayilan is de opperbevelhebber van de HPG (zie de verw?zingen naar de HPG GENEL YONETMELIGI in

de conclusies van de inverdenkinggestelden, neergelegd op 4 april 2017, p.32]. Daarnaast z? er lokale commandostructuren.

60 De verwijzingen naar de HPG GENEL YONETMELIGI worden door het openbaar ministerie op zich niet betwist.

61 De HPG en de PKK hebben reglementen en gedragsregels aangenomen waaronder reglementen voor de oorlogsvoering, regels in verband met de naleving van het humanitair recht, zin hebben verklaard zich te schikken naar een aantal internationale verdragen (onder meer betreffende de inzet van kindsoldaten en landmijnen). (http://theirwords.org/media/transfer/doc/ut_tr_pkk_hpg_2011_04_engc4389828932861eb8ccc1dd849ae7603.pdf). De PKK is geen staat in de zin van het internationaal recht en kan uiteraard geen internationale verdragen ondertekenen maar het gedrag van de leden van de PKK toont aan dat het in hun bedoeling ligt het internationaal humanitair recht na te leven.

62 De HPG beschikt over een systeem van rechtbanken waarvan de statuten publiek zijn en die de naleving van het internationaal humanitair recht kunnen sanctioneren.

63 De PKK heeft vredesonderhandelingen met de Turkse Staat aangegaan van 2009 tot 2011 in Oslo (<http://www.mo.be/analyse/turkije-en-de-pkk-er-nog-hoop-voor-het-vredesproces>).

64 Uit het strafdossier blijkt dat de PKK over de capaciteit beschikt om nieuwe leden te rekruteren en om opleidingskampen te organiseren. Er zijn voldoende onderzoekselementen in het strafdossier die wijzen op de rekrutering van jonge mensen, vooral van Koerdische origine, op een systematisch en op een zeer goed georganiseerde manier, zelfs in West- Europa, waaronder in België. Ook blijkt uit de elementen van het onderzoek dat deze personen in verschillende fasen in West- Europa, waaronder in België, en in militaire trainingskampen in Noord-Irak een opleiding volgen. Deze rekrutering en opleiding zijn onder meer erop gericht deze personen in te zetten in het leger van de PKK of haar afgeleide groepen en / of gewapende conflicten aan te gaan met militaire strijdkrachten en de politiediensten van Turkije en Iran (Karton 2, OK 13, stuk 1).

65 Ook blijkt uit het strafdossier dat de financiering van de PKK zeer goed georganiseerd is (Karton 3, K 20, OK 18, stuk 6 PV 008361/07). Hierin wordt vermeld dat de gewapende strijd van de PKK gefinancierd zou worden via een “revolutionaire belasting”. Het innen van de belasting is binnen de Koerdische gemeenschap gekend als zijnde een “Kampanya”. Door de PKK zou er dus per land een “Kadro” (nationale vertegenwoordiger in ieder land) aangesteld worden voor de inning van de “revolutionaire belasting”. In voormeld PV wordt de gestructureerde handelswijze voor de inning van de belasting uitgelegd.

66 Het doel van de PKK bestaat er niet in een bevolking ernstige vrees aan te jagen maar haar doelstelling is de oprichting van een onafhankelijke staat, gebaseerd op een marxistisch-Ieninistische staatstheorie en partijmodel. Zij beoogt een vrije bevolking (Karton 2, DK 17, bijlage 5 aan P.V. 003457/2009). Met het oog hierop wordt een gewapende strijd gevoerd. Volgens de brief van de Veiligheid van de Staat van 17 oktober 2016 (stuk 4 neergelegd door het openbaar ministerie) nemen de gewapende acties van de HPG diverse vormen aan: ontvoeringen, daden van sabotage en vernieling van infrastructuur, wegblokkades, schietincidenten, acties waarbij personen worden vermoord, bomaanslagen. Burgers zijn echter geen doelwitten van de HPG, al vallen er t?dens de gewapende acties ook burgerslachtoffers.

67 Het is evenwel niet uitgesloten dat terroristische handelingen plaatsvinden in het kader van een gewapend conflict binnen het conflictgebied. Terroristische acties binnen het kader van een gewapend conflict zijn oorlogsmisdaden die niet straffeloos blijven maar onder de toepassing van het internationaal humanitair recht vallen doch niet onder de toepassing van de wetgeving inzake terrorisme.

68 Wanneer strijdkrachten die partij zijn in een gewapend conflict, daden van terrorisme plegen buiten het conflictgebied zijn dergelijke handelingen geen handelingen van strijdkrachten in het kader van een gewapend conflict en zij vallen dus onder de bepalingen van de wetgeving inzake terrorisme.

69 Het Openbaar ministerie stelt dat artikel 141bis van het strafwetboek niet kan ingeroepen worden voor handelingen, gekwalificeerd als 'deelname aan de activiteiten' van de PKK als terroristische groep of als 'leidend persoon' van de PKK als terroristische groep in België omdat België zich immers niet in een situatie van gewapend conflict bevindt.

70 De inverdenkinggestelden worden echter niet vervolgd voor terroristische misdaden zoals gekwalificeerd door artikel 137 van het strafwetboek die op het Belgische grondgebied zouden hebben plaatsgevonden. Krachtens artikel 137 van het strafwetboek wordt als terroristisch misdrijf beschouwd het misdrijf gepleegd met het oogmerk om een bevolking ernstige vrees aan te jagen of om de overheid of een internationale organisatie op onrechtmatige wijze te dwingen tot het verrichten of het zich onthouden van een handeling, of om de politieke, constitutionele, economische of sociale basisstructuren van een land of een internationale organisatie ernstig te ontwrichten of te vernietigen.

71 De misdrijven waarvoor de inverdenkinggestelden worden vervolgd en die op het Belgisch grondgebied zouden zijn gepleegd zoals het organiseren en voeren van propaganda, inning en sluizen van gelden, organisatie van events met het oog op de financiering van de PKK, beweerde overtreding op de communicatie, werden, moesten zij bewezen zijn, niet gepleegd met het in artikel 137 van het strafwetboek beschreven oogmerk. De doelstelling van de PKK is, zoals hoger reeds gesteld, de oprichting van een onafhankelijke staat doch niet het terroriseren van burgers.

72 Om de stelling dat de PKK beschouwd moet worden als een terroristische groep te staven, verwijst het openbaar ministerie naar het feit dat zowel in Frankrijk, Denemarken en Duistland de PKK beoordeeld en veroordeeld werd als een terroristische organisatie.

73 De inverdenkinggestelden stellen terecht dat een buitenlandse rechtspraak slechts betekenisvol is in zoverre de wetgeving op grond waarop deze werd genomen vergelijkbaar is met deze uit ons recht. Uit de door het openbaar ministerie neergelegde Duitse en Franse rechtspraak blijkt niet dat deze staten een uitsluitingsgrond als deze van artikel 141bis van het strafwetboek in hun interne wetgeving hebben opgenomen.

74 Bovendien zijn, zoals hoger reeds gesteld, daden van terrorisme gepleegd buiten het conflictgebied, zoals, ten titel van voorbeeld, het gooien van molotovcocktails naar een gebouw van de Permanente Turkse Vertegenwoordiging bij de Raad van Europa in Parijs, geen handelingen van strijdkrachten in het kader van een gewapend conflict. Dergelijke daden vallen dus wel onder de bepalingen van de wetgeving inzake terrorisme.

75 Ook verwijst het openbaar ministerie naar de Europese lijst van de terroristische organisaties waarop de PKK als terroristische groep is opgenomen.

76 Deze lijst is een administratief document en de plaatsing op deze lijst gebeurt door de Raad van de Ministers van de Europese Unie, een onderdeel van de uitvoerende macht.

77 In het kader van de strijd van de Europese Unie tegen terrorisme sinds de aanslagen van 11 september 2001, heeft de Europese Unie in december van hetzelfde jaar een lijst opgesteld van de personen, groepen en entiteiten die betrokken zijn bij terreurdaden en waarvoor beperkende maatregelen gelden. Het gaat om volgende beperkende maatregelen:

- maatregelen betreffende de bevrozing van tegoeden en financiële middelen;
- maatregelen betreffende de politionele en gerechtelijke samenwerking.

78 De verordening (EG) nr. 2580/2001 van de Raad regelt de bevrozing van alle tegoeden en andere financiële middelen die toebehoren aan deze personen, groepen en entiteiten.

79 In het arrest van 14 maart 2017 van het Europees Hof van Justitie dat betrekking heeft op de vermelding op de “bevrozingslijst” van de LITT (Tamoul verzetsbeweging in Sri Lanka) wenst de verwijzende rechter te vernemen of handelingen van strijdkrachten tijdens een gewapend conflict, in de zin van het humanitair recht, “terroristische misdrijven” zijn in de zin van kaderbesluit 2002/475 of “terroristische daden” in de zin van gemeenschappelijk standpunt 2001/931 en van verordening nr. 2580/2001 kunnen vormen.

80 De verwijzende rechter vraagt zich in dit verband af of de daden van de entiteit LITT die de aanleiding waren voor de plaatsing van die entiteit op de bevrozingslijst, kunnen worden aangemerkt als terroristische daden in de zin van gemeenschappelijk standpunt 2001/931 en van verordening nr. 2580/2001, terwijl deze handelingen moeten worden gelezen in samenhang met kaderbesluit 2002/475, waarvan overweging 11 preciseert dat het niet van toepassing is op handelingen van strijdkrachten tijdens een gewapend conflict.

81 Het arrest van 14 maart 2017 stelt dat een onderscheid moet worden gemaakt tussen kaderbesluit 2002/475 en, anderzijds, gemeenschappelijk standpunt 2001/931 en verordening nr. 2580/2001.

“81 Wat kaderbesluit 2002/475 betreft, dit strekt er met name toe de omschrijving van terroristische misdrijven in alle lidstaten nader tot elkaar te brengen, te voorzien in straffen en sancties die in overeenstemming zijn met de ernst van dergelijke strafbare feiten, alsmede regels ten aanzien van de rechtsmacht op te stellen teneinde te waarborgen dat terroristische misdrijven doeltreffend worden vervolgd.

82 In deze strafrechtelijke context past overweging 11 van kaderbesluit 2002/475, volgens welke dit besluit niet van toepassing is op handelingen van strijdkrachten tijdens een gewapend conflict als gedefinieerd in en onderworpen aan het internationaal humanitair recht, en evenmin op handelingen ondernomen door de strijdkrachten van een staat bij de uitoefening van hun officiële taken, voor zover onderworpen aan andere bepalingen van internationaal recht.

83 Daarentegen hebben gemeenschappelijk standpunt 2001/931 en verordening nr. 2580/2001 tot doel uitvoering te geven aan resolutie 1373 (2001), die is aangenomen na de terroristische aanslagen in de Verenigde Staten op 11 september 2001 en die hoofdzakelijk strekt tot het voorkomen van terroristische daden middels de vaststelling van bevrozingsmaatregelen om voorbereidende handelingen voor dergelijke daden te belemmeren, zoals

de financiering van personen of entiteiten die terroristische daden zouden kunnen plegen.”

82 Verder stelt het arrest dat het internationaal humanitair recht andere doelen nastreeft dan gemeenschappelijk standpunt 2001/931 en verordening nr. 2580/2001 en dat daarbij afzonderlijke mechanismen zijn ingesteld. Gemeenschappelijk standpunt 2001/931 en verordening nr. 2580/2001 hebben niet tot doel terroristische daden te bestraffen, maar wel terrorisme te bestrijden door de financiering van terroristische daden te voorkomen. De toepassing van gemeenschappelijk standpunt 2001/931 en van verordening nr. 2580/2001 is niet afhankelijk van de uit het internationaal humanitair recht voortvloeiende kwalificaties. Uit een en ander volgt dat gemeenschappelijk standpunt 2001/931 en verordening nr. 2580/2001 in die zin moeten worden uitgelegd dat handelingen van strijdkrachten tijdens een gewapend conflict in de zin van het international humanitair recht, „terroristische daden” in de zin van deze Uniehandelingen kunnen vormen (punten 89, 91, 97 van het arrest van 14 maart 2017 van het Europees Hof van Justitie, <http://curia.europa.eu/>).

83 Hieruit volgt dat de vermelding op de “bevriezingslijst” van een organisatie wegens bepaalde terroristische daden niet inhoudt dat de organisatie of haar leden op strafrechtelijk gebied als een terroristische organisatie moet worden gekwalificeerd wanneer de daden die zij stellen, handelingen van strijdkrachten tijdens een gewapend conflict in de zin van het internationaal humanitair recht uitmaken.

84 Volgens het openbaar ministerie blijkt de terroristische natuur van de PKK o.a. uit de onlosmakelijke verbondenheid met de TAK (De Vrijheidsvalken), die doelbewust terreuraanvallen, waaronder zelfmoordaanslagen, plegen waarbij het doden van onschuldige burgers en kinderen wordt aanvaard.

85 Dit wordt ten stelligste betwist door de PKK die steeds verklaard heeft dat de TAK geen onderdeel is van hun organisatie en vele aanslagen van de TAK afkeurt en veroordeelt (<http://www.kurdishinstitute.be/who-is-tak-and-why-did-it-attack-ankara/>) (zie bijlage 4 en 5 aan de aanvullende opinie van Prof. Eric Davidts en Vaois Koutroulis, ULB, stuk neergelegd op 23 juni 2017 ter griffie van het hof). De stelling van de PKK is steeds geweest dat de TAK opgericht werd door dissidenten die de PKK verlaten hebben omdat z? de organisatie te slap vonden.

86 In de brieven van de Staatsveiligheid van 17 oktober, 10 november et 13 december 2016 wordt gesteld dat de groepering TAK algemeen beschouwd wordt als een met de PKK verwante groepering of als een radicale afscheuring van de PKK. De Turkse Staat beschouwt de TAK als een afdeling van de PKK die instaat voor de uitvoering van aanslagen die niet passen in het imago dat de PKK voor zichzelf wenst op te bouwen. Volgens de Turkse overheid handelt de TAK op instructie van de PKK. Volgens hun informaties worden de meeste aanslagplegers van de TAK gerekruteerd uit de gewapende eenheden van de PKK.

87 De informatie waarop de Staatsveiligheid zich steunt blijkt afkomstig te zijn van de Turkse Staat, burgerlijke partij in huidige zaak, die steeds heeft voorgehouden dat de PKK een terroristische groepering is.

88 Opgemerkt wordt dat de TAK, zoals de PKK, op de hoger besproken terrorismelijst staat maar als een afzonderlijke entiteit.

- 89** Het openbaar ministerie verwijst naar het vonnis van het Henseatisches Oberlandesgericht te Hamburg (Duitsland) van 13 februari 2013 waarin de band tussen de PKK en de TAK uitvoerig behandeld wordt en waar de rechter tot de conclusie komt dat de TAK een onderdeel is van de PKK.
- 90** Het vonnis analyseert de situatie en de rechter haalt een serie beschouwingen aan die zijn overtuigingsvorming ondersteunen. Het strafdossier is evenwel niet gekend aan het hof en het is ook niet geweten hoe de elementen waarop de rechter zich steunt, werden vergaard zodat hun objectiviteit en hun betrouwbaarheid niet kan worden nagegaan.
- 91** Het openbaar ministerie verwijst ook naar de analyse van de relaties van de TAK met de PKK/KCK gedaan door dr. Walter POSCH (doctor bij de Stichting Wetenschap & Politiek, onderzoeksgroep Nabije en Midden-Oosten en Afrika, Ludwigkirchplatz 3-4, 10719 Berlijn, Duitsland) die op vraag van het Oberlandesgericht te Düsseldorf een wetenschappelijk verslag opstelde met betrekking tot de relaties van de TAK met de PKK/KCK.
- 92** Volgens een aantal inverdenkinggestelden maakt de studie van Dr. Posch geen gebruik van een aanvaardbare wetenschappelijke methodologie. In conclusie maken zij een uitvoerige analyse van de bronnen waarop Dr. Posch zich gesteund heeft, die zij niet betrouwbaar achten. Zij leggen uit waarom zij van oordeel zijn dat hij zich gesteund heeft op intellectuele constructies die niet onderbouwd zijn met betrouwbare materiële elementen.
- 93** Dr. Posch geeft toe dat er tot nu toe weinig informatie over de Koerdische organisatie “Vrijheidsvalken van Koerdistan” in de openbaarheid is gekomen en dat er geen wetenschappelijk onderzoek beschikbaar is met betrekking tot de TAK.
- 94** Het verslag van Dr. Posch werd niet opgesteld in het kader van huidig strafonderzoek en het is de vraag of dat verslag in deze concrete omstandigheid voldoende waarborgen van objectiviteit biedt. Op dat vlak zijn de bemerkingen van een aantal inverdenkinggestelden niet van alle pertinentie ontdooit, bv. Wanneer opgemerkt wordt dat Dr. Posch zich steunt op artikels van een zekere Önder AYTAC die als belangrijke bron voor wat betreft de vermeende banden tussen de PKK en de TAK wordt geciteerd, terwijl deze persoon lid was van de Onderwijsraad en assistent van de Deken van de Turkse politieacademie en dus in contact stond met het Turkse veiligheidsapparaat ([https://tr.wikipedia.org/wiki/Önder Aytac](https://tr.wikipedia.org/wiki/Önder_Aytac), geciteerd in conclusie van de inverdenkinggestelden).
- 95** De inverdenkinggestelden verwijzen naar gezaghebbende Koerdische en andere bronnen, instituten, onderzoeksjournalisten die de beweringen over de band tussen de PKK en de TAK betwisten.
- 96** Uit het debat rond het verslag van Dr. Posch dat in conclusie en ter zitting werd gevoerd, blijkt alleszins dat de vraag of de TAK verbonden is aan de PKK uiterst controversieel is.
- 97** Op basis van de elementen die aan het hof worden voorgelegd kan niet met zekerheid worden besloten dat de PKK als een terroristische groep moet worden beschouwd omwille van een beweerd band met de TAK.
- 98** In ondergeschikte orde stelt het openbaar ministerie dat de laatste zinsnede van artikel 141bis van het strafwetboek in een uitzondering op de exceptie voorziet omdat zij slechts

toepasselijk is 'voor zover die handelingen onderworpen zijn aan andere bepalingen van internationaal recht'.

99 Handelingen gesteld op Belgisch grondgebied die daden van deelname zijn aan oorlogsmisdaden gepleegd in het buitenland, kunnen onderworpen zijn, aan het internationaal humanitair recht indien zij misdrijven uitmaken. Bijgevolg kan artikel 141bis van het strafwetboek wel degelijk ingeroepen worden voor dergelijke feiten gepleegd in België en geldt de uitzondering op de exceptie van artikel 141 bis van het strafwetboek in casu niet.

100 Volgens het openbaar ministerie verzet het adagium *fraus omnia corrumpit* zich tegen de toepassing van de exceptie van artikel 141bis van het strafwetboek.

101 Het *fraus omnia corrumpit* beginsel omvat het principe dat men geen bedrog mag plegen om de toepassing van een rechtsregel in zijn voordeel te verkrijgen en voorziet dat de rechtsgevolgen, die in zulk geval zouden ontstaan, geneutraliseerd worden.

102 Te dezen blijkt niet dat de inverdenkinggestelden kunstmatige voorwaarden gecreëerd hebben om zich te kunnen beroepen op de exceptie van artikel 141bis van het strafwetboek. Er is geen bewijs dat zij bedrieglijke ensceneringen en misleidende en leugenachtige voorstellingen gehanteerd hebben om onder de toepassing te vallen van artikel 141bis van het strafwetboek.

103 De toepassing van artikel 141bis van het strafwetboek brengt overigens geen strafrechtelijke immuniteit met zich mee. Bij een gewapend conflict mogen de strijdkrachten geen handelingen stellen die in strijd zijn met het internationaal humanitair recht.

104 Uit het geheel van alle voorgaande elementen kan besloten worden dat de PKK partij is in een gewapend conflict als gedefinieerd in en onderworpen aan het internationaal humanitair recht waarop de uitsluitingsgrond van artikel 141bis van het strafwetboek van toepassing is.

Met betrekking tot de tenlasteleggingen.

Tenlasteleggingen A en B.

105 De inverdenkinggestelden 1 tot en met 6, 8 tot en met 16 en 18 worden vervolgd om bij inbreuk op de artikelen 139 en 140 § 1 van het strafwetboek, leidend persoon te zijn geweest van een terroristische groep.

106 De inverdenkinggestelden 1, 7, 17, 19 tot en met 36 worden vervolgd om bij inbreuk op de artikelen 139 en 140 § 1 van het strafwetboek, deelgenomen te hebben aan enige activiteit van een terroristische groep, zij het door het verstrekken van gegevens of materiële middelen aan een terroristische groep of door het enigerlei vorm financieren van enige activiteit van een terroristische groep, terwijl hij weet dat zijn deelname bijdraagt tot het plegen van een misdaad of wanbedrijf door de terroristische groep.

107 Nu de PKK partij is in een gewapend conflict in de zin van het internationaal humanitair recht tegen de Turkse Staat in Turkije, is de uitsluiting van artikel 141bis van het strafwetboek van toepassing. Dit heeft tot gevolg dat de terrorismewetgeving niet van toepassing is. De hoger vermelde inverdenkinggestelden worden bijgevolg buitenvervolgung gesteld voor de tenlasteleggingen A en/of B.

De tenlasteleggingen C1 en C.2.

108 De inverdenkinggestelden 2, 3 en 28 worden vervolgd om bij inbreuk op de artikelen 137 §1 en §2, 3°, 138 § 1, 6°, 428 § 2 en 429 van het strafwetboek, als dader of mededader, <https://tr.wikipedia.org/wiki/> [undisclosed] die in de eerste incriminatieperiode minderjarig was en nadien meerderjarig is geworden, te hebben ontvoerd en van zijn vrijheid te hebben beroofd.

109 In de mate dat het zou gaan om een terroristische ontvoering of wederechtelijke vrijheidsberoving, is de uitsluiting van artikel 141bis van het strafwetboek van toepassing.

110 [undisclosed] werd op 13 april 2003 in Frankrijk ontvoerd. Voor deze ontvoering werden in februari 2005 twee personen, [undisclosed] in Frankrijk veroordeeld (zie Karton 11, OK 28, stuk 3).

111 Er zijn echter geen aanwijzingen dat de drie hoger vermelde inverdenkinggestelden een rol zouden hebben gespeeld bij zijn ontvoering. Het feit dat de inverdenkinggestelden volgens de vader van [undisclosed] in de organisatie van de PKK zouden zitten, wat zij overigens betwisten, is onvoldoende om te stellen dat zij mededader waren aan de ontvoering van [undisclosed] die in Frankrijk gebeurde.

112 Volgens de vader van [undisclosed] waren de inverdenkinggestelden op de hoogte van de ontvoering van zijn zoon. In 2006 zouden zij foto's van [undisclosed] naar zijn vader gestuurd hebben en zou de vader zich bedreigd hebben gevoeld door de gezegdes van [undisclosed]

113 Deze elementen vormen echter onvoldoende bezwaren om te stellen dat de drie hoger vermelde inverdenkinggestelden een rechtstreekse en noodzakelijke hulp zouden verleend hebben aan de daders van de ontvoering.

114 De eerste rechter heeft dan ook terecht geoordeeld dat de inverdenkinggestelden voor deze feiten buiten vervolging moeten worden gesteld.

De tenlastelegging C3.

115 De inverdenkinggestelden 2, 3, 6, 35 en 36 worden vervolgd om bij inbreuk op de artikelen 137 §1 en §2, 3°, 138 § 1, 6°, 434, 436 en 437 van het strafwetboek, als dader of mededader, meerderjarige [undisclosed] van zijn vrijheid te hebben beroofd.

116 In de mate dat het zou gaan om een terroristische wederechtelijke vrijheidsberoving, is de uitsluiting van artikel 141bis van het strafwetboek van toepassing.

117 Er zijn echter geen aanwijzingen dat de vier hoger vermelde inverdenkinggestelden een rol zouden hebben gespeeld bij de beweerde vrijheidsberoving van [undisclosed]

118 [undisclosed] zou vertrokken zijn op 17 augustus 2009. Er is weinig onderzoek gevoerd over zijn beweerde vrijheidsberoving.

119 Op 23 juli 2012 werd de moeder van [undisclosed], als getuige verhoord. Drie jaar na de feiten verklaart zij dat zij in de gebouwen van de KNK bij [undisclosed] en [undisclosed] het vertrek van haar zoon heeft aangekaart. Zij legt uit dat na haar contact met [undisclosed] en [undisclosed] haar zoon haar gebeld heeft. Nadien heeft zij nog geprobeerd om in contact te komen met [undisclosed] maar dat is haar niet gelukt. Het enig antwoord dat hij haar zou hebben gegeven is dat hij niet de verantwoordelijke was van het dossier van haar zoon. Op basis hiervan meent zij dat de inverdenkinggestelden verantwoordelijk

zijn voor de verdwijning van haar zoon. Zij zou bovendien van[undisclosed] een bedreigingsbrief ontvangen hebben (Karton 92bis, OK 163, stuk 32).

120 Op de bedreigingsbrief die de familie van[undisclosed] verklaart in augustus 2012 ontvangen te hebben, komen de namen van[undisclosed] en [undisclosed] voor doch de brief bevat geen handtekening van deze personen.

121 Wat betreft de inverdenkinggestelden 6, [undisclosed] die als codenaam [undisclosed] zou hebben, en 35, [undisclosed] die als codenaam[undisclosed] zou hebben, verklaart [undisclosed] dat z? haar een bezoek hebben gebracht en haar gezegd hebben dat zij gestuurd waren door de PKK en dat haar zoon zich in de bergen van Kandil bevond [undisclosed]beloofde haar dat z? hun zoon ongedeerd zouden terugbrengen (Karton 102, OK 196, stuk 23).

122 Wat de 36 inverdenkinggestelde betreft, [undisclosed], beweert[undisclosed]dat hij een rol zou gespeeld hebben in de verdwijning van haar zoon maar dat wordt door de inverdenkinggestelde ten stelligste betwist en er is geen objectief element dat zijn rol bij de vrijheidsberoving van[undisclosed]zou bevestigen (karton 127bis, OK 256, stuk 5).

123 Buiten de verklaring van[undisclosed], de moeder van[undisclosed] is er geen ander element in het onderzoek over de rol van de verschillende inverdenkinggestelden in de beweerde vrijheidsberoving van[undisclosed]

124 De voorhanden elementen vormen onvoldoende bezwaren om te stellen dat deze vier inverdenkinggestelden een rechtstreekse en noodzakelijke hulp zouden verleend hebben aan de daders van de beweerde vrijheidsberoving.

125 De eerste rechter heeft dan ook terecht geoordeeld dat de inverdenkinggestelden voor deze feiten buiten vervolging moeten worden gesteld.

De tenlastelegging C 4.

126 De inverdenkinggestelde 2,[undisclosed] wordt vervolgd om bij inbreuk op de artikelen 137 §1 en 52, 3°, 138 § 1, 6°, 434, 436 en 437 van het strafwetboek, als dader of mededader drie Duitse staatsburgers van hun vrijheid te hebben beroofd.

127 Op 8 juli 2008 zouden drie Duitse toeristen die de bergen aan het beklimmen waren, ontvoerd zijn geweest door rebellen van de PKK/HPG. Tijdens de periode van ontvoering werden in de mailbox van [undisclosed] een aantal berichten teruggevonden die betrekking hebben op deze ontvoering (Karton 126, OK 253, stuk 2).

128 Volgens het openbaar ministerie trad [undisclosed] op als tussenpersoon voor de HPG, wat onder meer zou blijken uit zijn betrokkenheid in het kader van de ontvoering van drie Duitse staatsburgers door de HPG in het grensgebied van Turkije / Irak.

129 Het is niet geweten in welke omstandigheden de Duitse Staatsburgers ontvoerd zouden geweest zijn, noch welke de rol van [undisclosed] zou geweest zijn bij deze ontvoering.

130 Lezing van de samenvatting van de mails laat uitschijnen dat [undisclosed]gezorgd zou hebben voor een persmededeling van de KCK over deze ontvoering waarin uitgelegd wordt dat de drie toeristen die zonder toelating de regio van de guerrilla's betraden, gevangen werden genomen en dat het nodige zou gedaan worden om de toeristen op een veilige manier naar hun families te laten terugkeren. Hierop volgt een ander e-mail waarin[undisclosed] bedankt wordt voor de persmededeling en waarin gezegd wordt dat er,

groen licht is gegeven voor de vrijlating van de Duitse toeristen maar dat zij in gevaar verkeren door de operaties van het Turkse leger (Karton 126, OK 253, stuk 2).

131 De voorhanden elementen vormen onvoldoende bezwaren om te stellen dat[undisclosed] een rechtstreekse en noodzakelijke hulp zou verleend hebben bij de beweerde vrijheidsberoving van de drie Duitse staatsburgers.

132 De eerste rechter heeft [undisclosed]terecht buitenvervolgning gesteld voor deze feiten.

De tenlastelegging D.

133 De inverdenkinggestelden 2, [undisclosed]en 3, [undisclosed]worden vervolgd om als dader of mededader doodsb bedreigingen te hebben geuit ten aanzien van [undisclosed]en ten aanzien van zijn zoon in de mate dat eerstgenoemde zou persisteren in de zoektocht naar zijn zoon [undisclosed]en in het publiek uiten van beschuldigingen dienaangaande ten aanzien van de PKK.

134 De eerste rechter heeft terecht om weloverwogen redenen waarnaar het hof verwijst, geoordeeld dat de buitenvervolginstelling voor deze feiten, die enkel steunen op de verklaring van[undisclosed]ich opdringt.

De tenlastelegging E.

135 De tenlastelegging E viseert het misbruik van telecommunicatiemiddelen door de 30ste [undisclosed] en de 32ste ,[undisclosed] inverdenkinggestelden, teneinde overlast te bezorgen aan hun correspondent of schade te berokkenen.

136 Aan de twee inverdenkinggestelden wordt overtreding verweten van de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie door het verzekeren van operationele en propagandistische berichtgeving en communicatie ten bate van de gewapende str?id door een terroristische groep gevoerd en dit met het oogmerk schade te berokkenen.

137 In de mate dat het openbaar ministerie de betrokkenheid van[undisclosed]en[undisclosed]bij de activiteiten van de PKK als terroristische groep viseert, is de uitsluiting van artikel 141bis van het strafwetboek van toepassing.

138 [undisclosed]is een [undisclosed]nnootschap die als doel heeft televisieprogramma's, voornamel?k nieuwsuitzendingen en actualiteitenmagazines, aan te maken, bestemd voor de Koerdische gemeenschap.

139 Ook [undisclosed] is een mediabedrijf dat radio-en televisieprogramma's maakt.

140 Krachtens artikel 2, 3° van de wet van 13 juni 2005 wordt onder elektronischecommunicatienetwerk verstaan: de transmissiesystemen en, in voorkomend geval, de schakel- of routeringsapparatuur en andere middelen, (waaronder netwerkelementen die niet actief zijn) die het mogelijk maken signalen over te brengen via draad, radiogolven, optische of andere elektromagnetische middelen waaronder satellietnetwerken, vaste (circuit- en pakketgeschakelde, met inbegrip van internet) en mobiele terrestrische netwerken, elektriciteitsnetten, voorzover zij worden gebruikt voor de transmissie van andere signalen dan radio-omroep- en televisiesignalen.

141 Onder elektronische communicatiedienst wordt verstaan: een gewoonlijk tegen vergoeding aangeboden dienst die geheel of hoofdzakelijk bestaat in het overbrengen, waaronder schakel- en routeringsverrichtingen, van signalen via elektronische-communicatienetwerken, met uitzondering van (a) de diensten waarbij met behulp van elektronische-mmmunicatienetwerken en -diensten overgebrachte inhoud wordt geleverd of inhoudelijk wordt gecontroleerd, met uitzondering van (b) de diensten van de

informatiemaatschappij zoals omschreven in artikel 2 van de wet van 11 maart 2003 betreffende bepaalde juridische aspecten van de diensten van de informatiemaatschappij, die niet geheel of hoofdzakelijk bestaan uit het overbrengen van signalen via elektronischcommunicatienetwerken en met uitzondering van radio-omroep en televisie (artikel 2, 5° van de wet van 13 juni 2005).

142 Hieruit volgt dat radio- en televisieprogramma's niet kunnen aanzien worden als een elektronischcommunicatienetwerk of een elektronische communicatiedienst in de zin van de voormelde wet van 13 juni 2005.

143 [undisclosed]en[undisclosed]dienen bijgevolg buiten vervolging te worden gesteld voor de feiten omschreven in de tenlastelegging E.

144 Uit dit alles volgt dat de hogere beroepen ongegrond zijn.

145 Gelet op de artikelen:

128, 135, 217 tot 227 van het wetboek van strafvordering;

11, 12, 13, 16, 24, 31 tot 37 en 41 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken;

146 OM DEZE REDENEN,

HET HOF,

KAMER VAN INBESCHULDIGINGSTELLING,

Rechtsprekend bij verstek ten aanzien van de 1ste [undisclosed] 7de [undisclosed] 9de [undisclosed] 12de 13de [undisclosed] 15de [undisclosed] 16de [undisclosed] 19de [undisclosed] 22ste [undisclosed] 24ste [undisclosed] 25ste [undisclosed] 26ste [undisclosed] 29ste [undisclosed] 33ste [undisclosed] 35ste [undisclosed] 36ste [undisclosed] 38ste [undisclosed] 39ste [undisclosed] 40ste [undisclosed] en 41ste [undisclosed] in verdenking gescheiden en na tegenspraak Voor het overige;

Verklaart de hogere beroepen ontvankelijk doch ongegrond;

Bevestigt de bestreden beschikking.

Zegt dat de Belgische Staat en de burgerlijke partijen elk hun eigen kosten zullen dragen.

De zitting vond plaats met gesloten deuren.

Uitsluitend de Nederlandse taal werd gebruikt behoudens wat het vertaalde gedeelte betreft.

Gedaan te Brussel op **14 september 2017**.

mevrouw Diercxsens, Voorzitter,

mevrouw De Rijck, Raadsheer,

de heer van der Eecken, Plaatsvervangend magistraat,

mevrouw Naessens, Griffier.

(goedgekeurd, de doorhaling van / lijnen en / woorden)

Naessens

Van der Eecken

De Rijck

Diercxsens

